Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

SANSKRIT

Paper III

Roll No. ....

....

(In words)

D/03/7

Name of Areas/Section (if any) ....

Time Allowed : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Maximum Marks : 200

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices are prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.

૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.

૩. ટૂંક નોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહી.

૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.

૫. આ ઉત્તરપોથીને અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.

૬. આ ઉત્તરપોથીમાં કયાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોકકસ નિશાની કરી હશે તો તમે આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક સાબીત થશો.

૭. કેલકયુલેટર અથવા ઈલેકટ્રોનિકસ સાધનો જેવાનો ઉપયોગ કરવો નહીં.

૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.

૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
Marks Obtained

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					

Total Marks Obtained..................................

Signature of the co-ordinator....................

(Evaluation)

SANSKRIT
સંસ્કૃત
Paper—III
પ્રશ્નપત્ર–III

Note :— (*i*) अस्मिन् प्रश्नपत्रे **द्वौ** वर्गौ स्तः (A एवं B) । **सर्वे** प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति ।
This paper has **two** parts (A and B). **All** questions are compulsory.
આ પ્રશ્નપત્રનાં **બે** વિભાગો છે (A અને B) **બધા** પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(*ii*) प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतभाषायां (देवनागरीलिप्यां), आंग्लभाषायामथवा गुजरातीभाषायां प्रदेयानि ।
Answers should be written *either* in Sanskrit (in Devanagari Script) *or* in English *or* in Gujarati.
પ્રશ્નોના ઉત્તરો સંસ્કૃત ભાષા (દેવનાગરી લિપિ) માં અથવા અંગ્રેજી અથવા ગુજરાતી ભાષામાં લખવા.

(*iii*) संस्कृतोद्धरणानि देवनागरीलिप्यां रोमनलिप्यां वा लेखनीयानि ।
All quotations in Sanskrit should be written *either* in Devanagari *or* in Roman Script.
સંસ્કૃતનાં બધાં અવતરણો દેવનાગરી કે રોમન લિપિમાં લખવાં.

खण्ड A
Part A
વિભાગ A

Note :— अस्मिन् विभागे **दश** प्रश्नाः लघुनिबन्धस्वरूपकाः सन्ति । तेषां प्रत्येकस्य **16** गुणाः निर्धारिताः सन्ति । प्रत्येकस्य च समाधानं **300** शब्दैः विधेयम् ।
This part has **ten** short essay-type questions of **16** marks each to be answered in about **300** words each.
આ વિભાગમાં લઘુ નિબંધ સ્વરૂપના દસ પ્રશ્નો છે. દરેક પ્રશ્નના **૧૬** ગુણ છે. જેનો પ્રત્યેકનો ઉત્તર લગભગ 300 શબ્દોમાં આપવાનો છે.

1. पुरुषसूक्ते वर्णितां सृष्टिप्रक्रियां प्रतिपादयत ।

अथवा

हिरण्यगर्भदेवतायाः महिमानं प्रकटयत ।

2. बृहदारण्यकोपनिषदि गार्गीयाज्ञवल्क्ययोः संवादः कं विषयमधिकृत्य प्रवर्तते ? सम्यगुपपादयत ।

अथवा

कठोपनिषदि मृत्युरहस्यं विहाय नचिकेतसे किं किं प्रदातुं यमेन इच्छा प्रदर्शिता ? तत्सर्वमुपस्थापयत ।

3. निपातानां वर्गीकरणं कृत्वा तेषामर्थवैविध्यं विशदयत ।

अथवा

यास्कीयं निरुक्तमनुसृत्याधोनिर्दिष्टानां निर्वचनं कुरुत-

वैश्वानरः । आचार्यः । वीरः । अश्वः । अग्निः ।

4. अकथितञ्चेति सूत्रमनुसृत्य प्रत्येकेषां द्विकर्मणां धातूनामुदाहरणानि देयानि ।

अथवा

ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणानि निरूपणीयानि ।

5. ईश्वरकृष्णरीत्या पुरुषस्य स्वरूपं प्रतिपादयत ।

अथवा

सदानन्दमतानुसारेण पञ्चीकरणप्रक्रियायाः स्वरूपं निरूपयत ।

6. रामायणस्य उपजीव्यत्वं साधयत ।

अथवा

''इतिहासोत्तमादस्मात् जायन्ते कविबुद्धयः'' इत्युक्तेः विवेचना कार्या ।

7. मनुस्मृतौ वर्णितां सृष्टिप्रक्रियामुपपादयत ।

अथवा

कौटिलीयमर्थशास्त्रमाश्रित्य राज्ञःगुणान्निरूपयत ।

8. कयोरपि **द्वयोः** सन्दर्भनिर्देशपुरस्सरं व्याख्या कार्या—

(1) कल्याणबुद्धेरथवा तवायं न कामचारो मयि शङ्कनीयः ।
मममैव जन्मान्तरपातकानां विपाकविस्फूर्जथुरप्रसह्यः ॥

(2) सुखेन लभ्या दधतः कृषीवलैरकृष्टपच्या इव सस्यसम्पदः ।
वितन्वति क्षेममदेवमातृकाश्चिराय तस्मिन कुरवश्चकासति ॥

(3) बलावलेपादधुनापि पूर्ववत् प्रबाध्यते तेन जगज्जिगीषुणा ।
सतीव योषित्प्रकृतिः सुनिश्चला पुमांसमभ्येति भवान्तरेष्वपि ॥

(4) मदेकपुत्रा जननी जरातुरा नवप्रसूतिर्वरटा तपस्विनी ।
गतिस्तयोरेष जनस्तमर्दयन्नहो विधे त्वां करुणा रुणद्धि नो ।

अथवा

कादम्बर्याः महाश्वेतावृत्तान्तः स्वशब्दैर्लेखनीयः ।

अथवा

रससूत्रविमर्शे अभिनवगुप्तपादाचार्याणां मतमुपस्थापयत ।

अथवा

आनन्दवर्धनोक्तदिशा ध्वन्यभावविदिनां मतं निराकुरुत ।

9. यथेच्छं कयोरपि **द्वयो**: श्लोकयो: व्याख्या विधेया :

(*i*) शिक्षा क्षयं गच्छति कालपर्ययात्
सुबद्धमूला: निपतन्ति पादपा: ।
जलं जलस्थानगतं च शुष्यति
हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति ॥

(*ii*) अर्थो हि कन्या परकीय एव
तामद्य सम्प्रेष्य परिगृहीतु: ।
जातो ममायं विशद: प्रकामं
प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा ।

(*iii*) स्नेहं दयां च सौख्यं च यदि वा जानकीमपि ।
आराधनाय लोकस्य मुञ्चतो नास्ति मे व्यथा ॥

(*iv*) विश्रान्तविग्रहकथो रतिमाञ्जनस्य
चित्ते वसन्प्रियवसन्तक एव साक्षात् ।
पर्युत्सको निजमहोत्सवदर्शनाय
वत्सेश्वर: कुसुमचाप इवाभ्युपैति ॥

(*v*) प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचै:
प्रारभ्य विघ्नविहता विरमन्ति मध्या: ।
विघ्नै: पुन: पुनरपि प्रतिहन्यमाना:
प्रारब्धमुत्तमगुणा न परित्यजन्ति ॥

अथवा

भरतोक्तदिशा नाट्योत्पत्ति: निरूपणीया ।

अथवा

धनञ्जयोक्तदिशा वस्तुविवेचनं कुरुत ।

10. केशवमिश्रमतानुसारं प्रत्यक्षप्रमाणस्य स्वरूपं प्रतिपादयत ।

अथवा

तर्कसंग्रहमाश्रित्य अनुमानप्रमाणस्य स्वरूपं निरूपयत ।

खण्ड B
Part B
વિભાગ B

Note :— अस्मिन् विभागे **एक** एव प्रश्नः अस्ति, तस्य निर्धारिताः गुणाः **40**, प्रश्नस्य उत्तरं **800** शब्दैः समाधेयम्।

This part has only **one** question of **40** marks to be answered in about **800** words.

આ વિભાગમાં **એક** જ પ્રશ્ન છે, તેના ૪૦ ગુણ છે. તથા પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે ૮૦૦ શબ્દોમાં લખવો.

11. यथेच्छं **कमप्येकं** विषयमवलम्ब्य अष्टशतमितैः शब्दैः निबन्धो लेखनीयः –

(*i*) उषस्-सूक्तस्य काव्यसौन्दर्यम् ।

(*ii*) ध्वनिस्फोटयोः सम्बन्धः ।

(*iii*) ब्रह्म सत्यं जगन्मिथ्या, जीवो ब्रह्मैव नापरः ।

(*iv*) रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम् ।

(*v*) पुलकेशिन्द्वितीयस्य ऐहोलाभिलेखः